Biuletyn
Polonistyczny

22.07.2025
Uniwersytet
Departament Języków i Literatur Obcych oraz Kultur Nowożytnych (Sekcja Slawistyki, Studiów Rumuńskich i Węgierskich)

Miejscowość: Turin
Adres: Università degli Studi di Torino, Complesso Aldo Moro, via Verdi angolo, via Sant'Ottavio stanza 2N

Dipartimento di Lingue e Letterature Straniere e Culture Moderne (Sezione di Slavistica, Romenistica e Magiaristica) (wł.)

Historia polonistyki na Uniwersytecie w Turynie ma swoje korzenie w działalności piemonckich polonofilów, przede wszystkim Attilia Begeya (1846-1928), turyńskiego adwokata i polityka zaangażowanego w rozwój włoskiego ruchu chrześcijańsko-demokratycznego, zwolennika A. Mickiewicza i Towiańskiego.

Z inicjatywy **Attilia Begeya** w 1915 roku w stolicy Piemontu powstał jeden z najbardziej aktywnych **Komitetów Pro Polonia** we Włoszech. Komitet, do którego licznie dołączyli wybitni przedstawiciele turyńskiej uczelni i społeczeństwa, odegrał ważną rolę w czasach formowania obozu szkoleniowego Armii Polskiej we Włoszech, na Polu Mandria w Chivasso.

Osobom związanym z Komitetem Pro Polonia, ukształtowanym w duchu *Risorgimento* oraz ideałów towianistycznych – w tym **Marii Begey** (1879-1957), córce Attilia, a także siostrom **Cristinie** (1881-1966) **i Clotilde Garosci**, tłumaczkom ważnych dzieł literatury polskiej – zawdzięczamy założenie w 1930 roku **Instytutu Kultury Polskiej im. Attilia Begeya przy Uniwersytecie w Turynie**. To właśnie dzięki tej inicjatywie na turyńskiej uczelni z czasem powstał jeden z najważniejszych ośrodków studiów polonistycznych we Włoszech.

Od 1933 roku **kurs języka polskiego** oficjalnie stał się częścią lektoratów uniwersytetu Turyńskiego.

Prof. Marina Bersano Begey (1907-1992), autorka pierwszej obszernej historii literatury polskiej napisanej przez nie Słowianina oraz cennej antologii literatury polskiej, prowadziła tu wykłady najpierw jako docent, a od 1965 do 1975 jako profesor.

Marinę Bersano zastąpił na uniwersytecie **Pietro Marchesani**, a następnie **Jan Prokop**, zaproszony do Turynu za jego sugestią.

Bardzo istotną rolę w rozwoju turyńskiej polonistyki pełnili też kolejni lektorzy. Nie sposób nie wspomnieć tu **dr Zofii Gąsiorowskiej-Szmydtowej, dr Zofii Kozarynowej, dr Wojciecha Jekiela, dr Ireny Putki, dr Kwiryny Ziemby, dr Magdaleny Pastuch.**

Obecnie Katedrą Języka i Literatury Polskiej kieruje **prof. Krystyna Jaworska**, a pracują z nią **dr hab. Dario Prola, dr Urszula Marzec i dr Agnieszka Szol.**

Zob. także:

- Agnieszka Szol, *Historia polonistyki na Uniwersytecie w Turynie*, "Postscriptum" nr 1(53), 299-300, 2007, postscriptum-r2007-t-n153-s299-300.pdf
- Krystyna Jaworska, *Tradycja polonofilska w Piemoncie a Instytut Kultury Polskiej im. Attilia Begeya,* w: Jan Piszkurewicz, Sylwia Szarejko, *Instytut Kultury Polskiej Im. Attilia Begeya w Turynie i jego wybitni animatorzy,* Instytut Historii Nauki PAN, Warszawa 2025.

Pracownicy:

prof. Krystyna Jaworska – *profesor zwyczajny,* e-mail: krystyna.jaworska@unito.it

dr hab. Dario Prola – *profesor uczelniany*, e-mail: dario.prola@unito.it

dr Agnieszka Szol – *lektor,* e-mail: agnieszka.szol@unito.it

dr Urszula Marzec – *lektor,* e-mail: urszula.marzec@unito.it

dr Giulia Randone – *adiunkt badawczy,* e-mail: giulia.randone@unito.it

mgr. Barbara Delfino – *wykładowca kontraktowy,* e-mail: barbara.delfino@unito.it

mgr. Simone Bergalla – *wykładowca kontraktowy,* e-mail: simone.bergalla@unito.it

---

Formy kształcenia:

Na Uniwersytecie Turyńskim języka polskiego naucza się na kilku kierunkach studiów I i II stopnia. Są to m.in. *Lingue e letterature moderne* (Języki i literatury nowożytne, L-11), *Scienze della mediazione linguistica* (Mediacja językowa, L-12) **studiów I stopnia***;* a *Lingue e letterature moderne* (Języki i literatury nowożytne, LM - 37), *Comunicazione internazionale per il turismo* (Komunikacja międzynarodowa w turystyce, LM - 38), *Lingue straniere per la comunicazione internazionale* (Języki obce w komunikacji międzynarodowej, LM - 38), *Traduzione* (Przekładoznawstwo, LM - 94) **studiów II stopnia.**

Studenci kierunków filologicznych, którzy wybrali język polski jako jeden z dwu wiodących języków tzw. *Lingua A* (język, który będzie przedmiotem pracy licencjackiej bądź magisterskiej) lub *Lingua B,* uczęszczają na zajęcia polonistyczne przez 2 albo 3 lata (długość kursu zależy od kierunku studiów). Ci zaś, którzy na drugim lub trzecim roku studiów wybierają język polski jako trzeci, dodatkowy język (*Lingua C*) lub opcję (*Esame a scelta*), uczą się go przez rok.

Na podstawie porozumienia zawartego między Wydziałem Lingwistyki Stosowanej Uniwersytetu Warszawskiego a Departamentem Języków Obcych i Literatur i Kultur Nowoczesnych Uniwersytetu w Turynie (Dipartimento di Lingue e Letterature straniere e Culture moderne, Università degli Studi di Torino) **studenci obu uczelni mogą się ubiegać o podwójny dyplom.** Po stronie UW w programie mogą brać udział studenci I roku studiów II stopnia z językiem włoskim (jako B – pierwszy język obcy lub jako C – drugi język obcy). Po stronie Unito - studenci studiów magisterskich na kierunku *Traduzione (przekładoznawstwo)*
, którzy wybrali język polski jako pierwszy lub drugi język obcy w połączeniu z językiem angielskim, rosyjskim lub niemieckim. Double Degree UW-UNITO to nie „studia wspólne" w ścisłym znaczeniu tego słowa, lecz specjalny program: kandydat realizuje część programu w uczelni macierzystej (I rok studiów magisterskich), a część – w uczelni przyjmującej (II rok studiów magisterskich).

Założenia programu:

→ mobilność studenta obejmuje pełen rok studiów, z przypisanym stypendium na ogólnych zasadach programu Erasmus+ (z zachowaniem obowiązującego limitu kapitału mobilności)1;

→ okres kształcenia i efekty uczenia się zrealizowane w uczelni partnerskiej są wzajemnie uznawane;

→ obrona pracy magisterskiej odbywa się w uczelni macierzystej;

→ program kończy się uzyskaniem dyplomu magisterskiego dwóch uczelni: polskiej i włoskiej.

Więcej informacji:

Corso di Laurea magistrale in Traduzione - Corsi di Studio del Dipartimento di Lingue e Letterature straniere e Culture moderne - Università degli Studi di Torino

REKRUTACJA DO PROGRAMU DOUBLE DEGREE UW UNITO! – IKSI

Studia III stopnia
Na Uniwersytecie w Turynie istnieje możliwość odbycia studiów doktorskich w dziedzinie polonistyki, w zakresie języków i literatur nowożytnych (Dottorato in Lingue e Letterature Moderne) lub humanistyki cyfrowej (Dottorato di Ricerca in

Digital Humanities). Digital Humanities-TECNOLOGIE DIGITALI, ARTI, LINGUE, CULTURE E COMUNICAZIONE to studia prowadzone we współpracy z Uniwersytetem w Genui.

Studenci przebywający w Turynie w ramach programu Erasmus mają możliwość uczestniczenia we wszystkich zajęciach polonistycznych, w tym w zajęciach lektoratowych, wykładach z języka polskiego oraz literatury polskiej.

Polskie uczelnie i instytucje, z którymi funkcjonują wymiany Erasmusowe, to: Uniwersytet w Białymstoku; Uniwersytet Jagielloński i Uniwersytet Komisji Edukacji Narodowej w Krakowie; Uniwersytet Łódzki; Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie; Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu; Uniwersytet Śląski; Uniwersytet Pomorski w Słupsku; Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu; IBL PAN, Uniwersytet Warszawski, Uniwersytet Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie i Uniwersytet we Wrocławiu.

Uniwersytet w Turynie jako jedyna włoska uczelnia uzyskał prawo do organizowania **egzaminów certyfikatowych z języka polskiego**: Uniwersytet w Turynie był organizatorem egzaminów certyfikatowych z języka polskiego jako obcego czterokrotnie – przed reformą systemu certyfikacji (w 2012 oraz 2015 r.) oraz jako podmiot uprawniony (w 2018 i 2019 roku).

Wykaz zajęć realizowanych w ramach wymienionych kierunków i specjalności:

Studia I stopnia:

Język polski - gramatyka opisowa, historia języka polskiego oraz współczesny język polski (kurs trzyletni)

Literatura polska - historia literatury i kurs monograficzny (kurs dwuletni)

Lektorat języka polskiego (kurs trzyletni)

Studia II stopnia:

Język polski - gramatyka kontrastywna polsko-włoska, wybrane zagadnienia z przekładu z polskiego na włoski i z włoskiego na polski (kurs dwuletni)

Literatura polska - wybrane zagadnienia (kurs dwuletni)

Lektorat języka polskiego (kurs dwuletni)

Więcej informacji i programy kursów dostępnych w języku włoskim i angielskim: https://www.lingue.unito.it/do/home.pl/GSearch?search=in%3Acorsi+polacco

Archiwum kursów ubiegłych lat: https://www.lingue.unito.it/do/home.pl/GSearch?search=in%3Astoricocorsi+polacco

Katedra Polonistyki na Uniwersytecie w Turynie oferuje zajęcia z trzech kanonicznych, tradycyjnych przedmiotów: historii literatury polskiej, gramatyki opisowej i przekładu oraz praktycznej znajomości języka polskiego (lektoraty). Językiem wykładowym podczas zajęć historycznoliterackich i językoznawczych na studiach I stopinia jest włoski, część zajęć historycznoliterackich i językoznawczych na studiach II stopnia jest po polsku.

Kursy Języka Polskiego mają na celu zdobycie podstawowej wiedzy z zakresu lingwistyki teoretycznej i stosowanej, filologii, glottodydaktyki oraz translatoryki. Kursanci zdobywają i udoskonalają wiedzę poprzez refleksję nad językiem jako zjawiskiem historycznym, społecznym i kulturowym, analizę tekstów pisanych i mówionych, ćwiczenia z tłumaczenia i mediacji, wsparte materiałami multimedialnymi.
Kursy licencjackie są zaprojektowane w sposób umożliwiający nabycie kompetencji i umiejętności w zakresie gramatyki języka polskiego, które pozwolą na rozumienie, produkcję i tłumaczenie tekstów pisanych i mówionych. Po ukończeniu studiów trzech lat studenci osiągają poziom B1 zgodnie z europejskim systemem odniesienia.

Kursy magisterskie koncentrują się na wprowadzeniu do głównych cech literackiego języka polskiego, a także na nauce praktycznych i teoretycznych technik tłumaczenia literackiego. Oprócz tłumaczenia tekstów literackich, zajęcia skupiają się również na języku technicznym, a więc na tłumaczeniach specjalistycznych. Celem kursów jest zdobycie specjalistycznych kompetencji językowych, kulturowych i translatorskich, które będą przydatne w pracy w obszarze tłumaczenia pisemnego.

Zajęcia prowadzone są w trybie stacjonarnym, w formie wykładów, seminariów i lektoraty.

Kursy Literatury Polskiej mają na celu oferowanie szczegółowego przygotowania w zakresie literatury polskiej, z uwzględnieniem umiejętności rozumienia i analizy głównych cech literatury polskiej z wybranego okresu oraz zastosowania tych wiedzy i umiejętności do konkretnych zagadnień. Kursy oferowane w ramach studiów licencjackich skupiają się na ogólnym wprowadzeniu do literatury polskiej w różnych epokach oraz przedstawieniu różnych nurtów literackich i głównych autorów, z uwzględnieniem tematów poruszanych w ich dziełach oraz analizą, komentarzem i prowadzeniem kontekstu wybranych tekstów literackich. Kursy Magisterskie są prowadzone poprzez czytanie w oryginale, tłumaczenie oraz komentowanie fragmentów wybranych dzieł literackich, dzięki którym podkreślane są kluczowe tematy dla zrozumienia kultury polskiej oraz zgłębiane niektóre cechy literatury polskiej na tle kontekstu europejskiego.

Od 2022 roku oferowane jest także Laboratorium przekładoznawcze.

Warsztaty Laboratorium podzielone są na dwa moduły.

MODUŁ A – tłumaczenie tekstu artystycznego.

W tej części warsztatów wspólnie przetłumaczony jest współczesny tekst artystyczny. Tłumaczenie, wykonane w klasie i w domu, jest omawiane pod kątem językowo-tekstowym podczas zajęć. Tekst przetłumaczony w module A jest punktem wyjścia dla prac praktycznych realizowanych w module B.

MODUŁ B – Warsztaty z praktycznego zastosowania artystycznej odmiany języka (np. przygotowanie spektaklu na podstawie przetłumaczonych tekstów)

Moduł ten jest realizowany we współpracy z ekspertem wybranym ze względu na jego umiejętności teoretyczne i praktyczne w zakresie stosowania języków artystycznych. Celem tej części warsztatów jest uświadomienie studentom przemian, jakim podlega tłumaczenie w procesie przechodzenia od jego wersji (za)pisanej do konkretnego zastosowania (np. na scenie).

Więcej informacji dostępnych w języku włoskim i angielskim: LABORATORIO DI TRADUZIONE – EUROPA CENTRO-ORIENTALE (LINGUA POLACCA) – Corsi di Studio del Dipartimento di Lingue e Letterature straniere e Culture moderne – Università degli Studi di Torino

Lektoraty:

zagadnienia leksykalne i gramatyczne przewidziane dla poziomów A1-B1 na studiach licencjackich oraz B2/C1 na studiach magisterskich, zgodnie z wytycznymi zawartymi w programach nauczania języka polskiego jako obcego: **Programy_nauczania_języka_polskiego_jako_obcego._Poziomy_A1-C2._Praca_zbiorowa**

W roku akademickim 2024/2025 na zajęcia lektoratowe i na wykłady z języka polskiego uczęszczało łącznie ok. 45 studentów, na wykłady z historii literatury - ok. 50 osób.

Zazwyczaj ok. 1/3 studentów to osoby polskiego pochodzenia (zarówno dzieci z tzw. rodzin mieszanych, urodzone we Włoszech, jak i Polacy, którzy zdecydowali się podjąć studia w Turynie). Większość studentów to Włosi, ale na zajęcia uczęszczają też czasem Słowianie Wschodni (pojedyncze przypadki) lub przedstawiciele innych narodowości (w ubiegłym roku np. kilku Arabów i Chińczyk).

Ostatnie projekty i konferencje zorganizowane przez Katedrę Języka i Literatury Polskiej na Uniwersytecie Turyńskim:

From Post-Trauma to Ecology: Contemporary Gender Narratives in Slavic Cultural Texts. (PRIN Università del Salento, Università di Roma Tor Vergata, Università di Bologna, Università di Padova Università di Torino) PRIN 2024-2025

Contemporary Slavic Women's Literature: Mythopoiesis, Post-Traumatic Biographical Writing And Meta-Autobiography(Università del Salento, Università di Roma Tor Vergata, Università di Bologna, Università di Padova Università di Torino) PRIN 2021-2023

Archiwa kultury polskiej XX wieku: Londyn – Turyn - Białystok (RID Uniwersytet w Białymstoku, Biblioteka Polska POSK w Londynie, Uniwersytet w Turynie) RID 2019-2022

(De)costruzione del mito nella letteratura femminile contemporanea in Russia e in Polonia (Università del Salento, Università di Roma Tor Vergata, Università di Bologna, Università di Torino) PRIN 2016-2019

Przykłady ostatnio realizowanych projektów:

- **2023/2024**

Młoda polszczyzna na styku kultur - promocja, wiedza, edukacja | Facebook

Obserwatorium Języka i Kultury Młodzieży - O projekcie - Obserwatorium Języka i Kultury Młodzieży

13 katedr polonistyki we Włoszech. Relacje wzmacnia Narodowa Agencja Wymiany Akademickiej

„Młode słowa na styku kultur – perspektywa polsko-włoska”. Podsumowanie projektu – Rzym Polska Akademia Nauk

Ze strony rzymskiej Stacji PAN: C*elem projektu zgłębiającego młodomowę w kontekście polsko-włoskim było poszerzenie dotychczasowych badań z tego zakresu, rozszerzenie zagadnień związanych z językiem młodzieżowym o Włochy oraz rozpoznanie podobnych i odmiennych trendów w języku młodych Polaków i Włochów.*

Projekt finansowany przez Narodową Agencję Wymiany Akademickiej (NAWA) w ramach programu „Promocja języka polskiego” został zrealizowany przez: Annę Wileczek i Anitę Jagun (Uniwersytet Jana Kochanowskiego w Kielcach), Alessandro Ajresa (Uniwersytet w Bari), Urszulę Marzec (Uniwersytet w Turynie) oraz Karolinę Kowalcze-Franiuk (Uniwersytet w Genui).

Więcej informacji w podanych powyżej linkach.

- **2023**

Z ziemi włoskiej do Polski Polska w pamięci! - Opis projektu

Ze strony projektu: „*Polska w Pamięci*" *jest projektem realizowanym w ramach programu „Promocja Języka Polskiego*" *ogłoszonego przez Narodową Agencję Wymiany Akademickiej. Celem projektu jest szerzenie wiedzy o kulturze polskiej w obszarze literatury i kultury współczesnej, szczególnie muzyki, filmu i tego, co pozostaje dzisiaj w obszarze autentycznych zainteresowań młodzieży. Proponowana nauka języka polskiego kładzie nacisk na praktyczną komunikację, która ma odbywać się poprzez głębokie zanurzenie w kulturze - udział w życiu codziennym uniwersytetu, życiu codziennym Polaków, zaznajomieniu się z kulturą poprzez udział w różnego rodzaju aktywnościach obyczajowych, zwyczajowych i artystycznych. Ponadto, celem jest wypracowanie modelu dalszej współpracy między Uczelniami, który pozwoli na wzajemne pogłębianie relacji, przekładając doświadczenie na wspólne międzynarodowe, partnerskie projekty.*

Więcej informacji na stronie projektu.

Linki:

- https://polonistica.wixsite.com/torino
- https://www.dipartimentolingue.unito.it/do/gruppi.pl/Show?_id=n399

Słowa kluczowe: polonistyka włoska, Piemont, Begey Attilio, Turyn, Garosci Cristina , Garosci Clotilde, Begey Maria, Bersano Begey Marina, slawistyka